

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa T.S.

przeciwko O. Spółce z o.o. w [...]

w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 września 2017 r.,

zażalenia powoda na wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]

z dnia 20 czerwca 2017 r.,

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I w części w jakiej zmienia w całości wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 20 listopada 2014 r., w ten sposób, że uchyla wyrok Sądu Rejonowego w [...] z dnia 27 czerwca 2014 r., w punktach I, III, IV, V i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w [...] do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z

dnia 27 czerwca 2014 r. zasądził od pozwanej O Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w [...] na rzecz powoda T.S. kwotę 45.629,14 zł tytułem ryczałtu noclegowego za okres od dnia 8 października 2010 r. do dnia 30 września 2012 r. wraz z ustawowymi odsetkami (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II), zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III), obciążył pozwaną wydatkami poniesionymi w toku postępowania w związku z opiniami biegłych oraz kosztami opłaty sądowej, od której powód był zwolniony z mocy ustawy i nakazał ściągnąć z tego tytułu na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w [...] kwotę 3.713,31 zł (pkt IV) oraz nadał wyrokowi w punkcie I w zakresie kwoty 2.238,69 zł rygor natychmiastowej wykonalności (pkt V).

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanej Spółce na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w pełnym wymiarze czasu pracy. W każdej z trzech umów terminowych łączących strony zawarte było oświadczenie powoda o zapoznaniu się z obowiązującym regulaminem pracy. Aneksiem z dnia 14 stycznia 2008 r. do regulaminu dodano § 2¹, zgodnie z którym wynagrodzenie zasadnicze kierowców konwojentów składało się z wynagrodzenia zasadniczego, diety za podróże służbowe, dodatków za załadunki i rozładunki naczep w wysokości równowartości w złotych kwoty 10 euro za każdy rozładunek oraz premii uznaniowej. Według § 2¹ ust. 4 z tytułu podróży na obszarze kraju, jak i poza granicami kraju, kierowcom konwojentom przysługiwał zwrot kosztów noclegu (ryczałtu z tego tytułu) na zasadach określonych przepisami wydanyymi na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. Zwrot kosztów z tego tytułu nie przysługiwał kierowcom pojazdów wyposażonych w miejsce do spania. Powód nie został zapoznany z tym aneksem. W okresie objętym sporem wykonywał zadania kierowcy transportu międzynarodowego w pełnym wymiarze czasu pracy. Odbierał odpoczynek i noclegi w kabinie samochodu ciężarowego, którym jeździł. Nie korzystał z hoteli. Pracodawca nie wypłacał ryczałtu za noclegi. Należności w postaci diet z tytułu podróży służbowych wypłacał łącznie z wynagrodzeniem zasadniczym.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy rozważał zasadność roszczenia powoda w oparciu o przepisy rozporządzenia WE nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji

niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również, uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/K5 (Dz.U. UE L 2006.102.1), ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. z 2012 r., poz. 1155), art. 77⁵ k.p, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej sferze budżetowej i samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991, dalej jako rozporządzenie o podróżach zagranicznych) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1990, dalej jako rozporządzenie o podróżach krajowych). Powołując obszerne orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Rejonowy uznał, że nie ma podstaw do utożsamiania pojęć „miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg”. Podzielił w całości stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 164), zgodnie z którym zapewnienie pracownikowi kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu w § 9 ust. 4 rozporządzenia o podróżach zagranicznych, co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym lub innych przepisach prawa pracy. W kwestii aneksu do regulaminu z dnia 14 sierpnia 2008 r. Sąd Rejonowy przyjął, że ani z umowy o pracę ani z zeznań świadków nie wynikało, aby powód został z nim zapoznany. W treści umowy o pracę znajduje się wyłącznie zapis o zapoznaniu się powoda z regulaminem pracy i akceptowaniu jego treści. Wobec powyższego Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda kwotę 45.629,14 zł tytułem ryczałtu noclegowego wraz z ustawowymi odsetkami, obliczając kwotę ryczałtu przez

pomnożenie ilości odbytych noclegów w poszczególnych krajach przez stawkę ryczałtu.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 20 listopada 2014 r. oddalił apelację pozwanej, dzieląc ustalenia faktyczne oraz co do zasady argumentację prawną Sądu pierwszej instancji. Z tym tylko zastrzeżeniem, że przyjął, iż w sprawie nie mają zastosowania przepisy art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) PE i Rady nr 561/2006 ani art. 14 ustawy o czasie pracy kierowców.

Pozwana Spółka wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 20 listopada 2014 r., zaskarżając w całości ten wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu pierwszej instancji na podstawie art. 401¹ k.p.c. Wniosła o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 20 listopada 2014 r., zmianę tego wyroku przez zmianę wyroku Sądu Rejonowego i oddalenie powództwa w całości lub przez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów dotychczasowego postępowania oraz o orzeczenie o zwrocie spełnionego dotychczas przez pozwaną na rzecz powoda świadczenia. W skardze powołano się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 (Dz.U. z 2016 r., poz. 2206), zgodnie z którym art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, § 3 i § 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 rozporządzenia o podróżach zagranicznych w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 20 czerwca 2017 r. uwzględnił skargę pozwanej o wznowienie postępowania i zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 20 listopada 2014 r. w ten sposób, że uchylił wyrok Sądu Rejonowego w [...] z dnia 27 czerwca 2014 r. w zakresie punktów I, III, IV i V i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...], pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w zakresie kosztów postępowania za wszystkie instancje (pkt I) oraz oddalił wniosek pozwanej

w przedmiocie zwrotu spełnionego świadczenia przez powoda (pkt II).

Sąd Okręgowy podniósł, że zarówno wyrok Sądu Rejonowego, jak i zaskarżony skargą wyrok Sądu Okręgowego, zostały wydane w stanie prawnym, w którym obowiązywał art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, stanowiący podstawę prawną pozwalającą na sięgnięcie do Kodeksu pracy w celu przyznania kierowcom wykonującym przewozy międzynarodowe należności z tytułu ryczałtów za noclegi. Podstawa ta odpadła wskutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, ogłoszonego w Dzienniku Ustaw RP w dniu 29 grudnia 2016 r. Zakwestionowany art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców stanowił, że kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 k.p. Kwestie dotyczące należności na pokrycie kosztów podróży służbowej pracowników ustawodawca w sposób zamierzony i wyraźny uregulował dwutorowo, tj. w odniesieniu do pracowników państwowej i samorządowej sfery budżetowej tryb ustalania warunków oraz wysokość należności przekazano do szczegółowej regulacji ministrowi właściwemu do spraw pracy w drodze rozporządzenia (art. 77⁵ § 2 k.p.). Wobec pozostałych pracowników kwestia ta została pozostawiona stronom stosunku pracy do uregulowania w układach zbiorowych pracy, w regulaminie wynagradzania, bądź wprost w umowie o pracę (art. 77⁵ § 3 k.p.). Dopiero brak aktywności stron stosunku pracy skutkuje wejściem w życie mechanizmu gwarancyjnego z art. 77⁵ § 5 k.p., tj. odpowiednim zastosowaniem przepisów, o których mowa w art. 77⁵ § 2 k.p. W świetle powyższych regulacji, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że po uchyleniu art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców zachodzi potrzeba udzielenia jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, na jakiej podstawie prawnej powód powinien otrzymać należności z tytułu podróży służbowych i w jakiej wysokości. Sąd Rejonowy przyjął, że powodowi przysługiwał ryczałt za noclegi, przy czym postępowanie dowodowe było prowadzone przede wszystkim odnośnie do warunków panujących w kabinie samochodu ciężarowego oraz ilości noclegów odbytych podczas podróży służbowych i krajów ich odbywania. Możliwe byłoby zatem podzielenie takiego poglądu, gdy weźmie się pod uwagę, że w przepisach ustawy o czasie pracy kierowców nadal pozostała definicja podróży

służbowej, a kierowców wykonujących przewozy drogowe nadal należy traktować jako pracowników w podróży służbowej. Wobec tego powinni oni z tego tytułu otrzymywać odpowiednie należności, a ewentualnej podstawy prawnej można by poszukiwać w przepisach art. 77⁵ k.p. przez art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców lub przez art. 5 k.p. co, bez przesądzania na obecnym etapie postępowania, będzie należało do oceny i rozważań Sądu Rejonowego.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro pozwana jest przewoźnikiem spoza sfery budżetowej, to rozwiązań należy poszukiwać w ustaleniu regulacji obowiązujących strony w kwestii wypłacania należności za podróże służbowe. W szczególności, jak należy rozumieć zapisy zawarte w regulaminie wynagradzania, jak też regulaminie premiowania kierowców. Tym samym dopiero w przypadku, gdyby ustalenie treści norm prawnych dotyczących wysokości wynagrodzenia okazało się niemożliwe, Sąd Rejonowy powinien ustalić i zasądzić należne pracownikowi wynagrodzenie, kierując się wskazaniem zawartymi w przepisach Kodeksu pracy. Jeżeli w regulaminie wynagradzania nie były określone wprost kwoty ryczałtów za noclegi, możliwe jest przyjęcie, że przewidziana w regulaminie kwota obejmowała zarówno diety, jak i ryczałty za noclegi. Sąd Okręgowy podniósł, że w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że jeżeli kierowcy zatrudnieni w transporcie międzynarodowym otrzymywali świadczenia nie mniej korzystne niż wynikające z przepisów powszechnie obowiązujących, to świadczenie nazwane „dieta” pokrywało wszystkie koszty socjalne kierowców związane z wykonywanym międzynarodowym transportem samochodowym. Sąd Najwyższy przyjmował bowiem, że regulaminowy ekwiwalent umówiony w jednej łącznej kwocie za dobę pobytu kierowcy w międzynarodowym transporcie samochodowym mógł kompensować zarówno należne diety, jak i ryczałty za noclegi. Z kolei w wyroku z dnia 14 lutego 2017 r., I PK 77/16, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że z uwagi na utratę domniemania zgodności z Konstytucją przepisów wskazanych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, do stanów faktycznych poczynawszy od dnia 3 kwietnia 2010 r. wobec kierowców w transporcie międzynarodowym nie należy stosować przepisów rozporządzeń wykonawczych wydanych z upoważnienia art. 77⁵ k.p., a zastosowanie mają przepisy zakładowe (regulaminy wynagradzania), które nie były

korygowane przez przepisy powszechnie obowiązujące jako bardziej korzystne (art. 9 § 2 k.p.). Dysponowanie przez pracownika pojazdem z miejscem do noclegu, który uznał za wystarczający do odpoczynku i regeneracji sił umożliwiało ograniczenie w zakładowym regulaminie wynagradzania świadczeń z tytułu zagranicznej podróży służbowej do wysokiej i stałej diety, pokrywającej wszystkie niezbędne wydatki socjalne kierowcy także z tytułu noclegów.

Sąd Okręgowy wskazał, że w pozwanej Spółce aneksem z dnia 14 stycznia 2008 r. wprowadzono do regulaminu § 2¹, określający miesięczne składniki wynagrodzenia kierowców, w tym diety. Nie zostało zatem wyjaśnione, czy można uznać, że wypłacone kwoty - niezależnie od tego jak pracodawca je nazywał - zaspokajały ewentualne należności przysługujące powodowi z tytułu ryczałtów za noclegi. Wyjaśnienie powyższych kwestii wymaga przeprowadzenia w całości postępowania dowodowego przez Sąd Rejonowy, który w pierwszej kolejności winien wezwać pełnomocników stron do zgłoszenia ewentualnych wniosków dowodowych oraz rozważyć dopuszczenie dowodów z urzędu, w szczególności z dokładnego przesłuchania stron. W konsekwencji, Sąd Rejonowy winien rozważyć, jakie przepisy należy zastosować dla merytorycznego rozstrzygnięcia sporu i czy powodowi nie zostały już zrekompensowane należne świadczenia z tytułu podróży służbowych krajowych i zagranicznych, a także rozważyć wyniki i przebieg postępowania dowodowego zgodnie z art. 232 k.p.c., rozpatrzyć, czy ewentualnie wymaga ono uzupełnienia, a następnie poczynić w sprawie ustalenia oraz poddać ocenie zasadność roszczenia z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego wydanego po wyroku Trybunału.

Zażalenie na ten wyrok wniósł powód w zakresie uchylenia wyroku Sądu Rejonowego dnia 27 czerwca 2014 r. co do punktów I, III, IV i V i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w tym zakresie oraz zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania.

W zażaleniu zarzucono naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie, podczas gdy brak jest podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Wnoszący zażalenie uwypuklił, że zgodnie z art. 412 § 1 k.p.c. skargę o wznowienie postępowania sąd rozpoznaje w granicach, jakie określa podstawa wznowienia, co oznacza, że sąd zajmuje się pewnym „wycinkiem” sprawy. Niezależnie od tego ocena Sądu Okręgowego co do potrzeby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości jest błędna z tego powodu, że Sąd ten posługuje się stwierdzeniami, które w żadnej mierze nie są uzasadnione w materiale dowodowym. Zdaniem Sądu Okręgowego, o powyższej potrzebie świadczyć ma to, że konieczna jest analiza treści i znaczenia regulaminów wynagradzania pozwanej Spółki, chociaż ten sam Sąd - za Sądem pierwszej instancji - przyjął i przyjmuje nadal, że pierwszy z regulaminów obowiązujących w spornym okresie „nie zawierał uregulowań odnośnie diet bądź ryczałtów”. Sąd Okręgowy „dywaguje również nad brzmieniem unormowań zawartych w regulaminie późniejszym w sytuacji, gdy w poprzednim postępowaniu oba Sądy orzekające przyjęły, że regulamin ten nie wszedł w życie”. Zatem potrzebę prowadzenia postępowania dowodowego w całości Sąd Okręgowy po części uzasadnił nieobowiązującym aktem prawa wewnętrznego pracodawcy.

W ocenie wnoszącego zażalenie, stwierdzenie Sądu Okręgowego, że „nie zostało wyjaśnione czy można uznać, iż wypłacone kwoty, niezależnie od tego jak pracodawca je nazywał, zaspokajały jego należności przysługujące z tytułu ryczałtów za noclegi” jest nadmiernie ogólne i nie daje podstaw do uznania, że istnieje potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości bowiem nie wiadomo, o których kwotach Sąd pisze. Nie o dietach i ryczałtach, gdyż pozwana ich nie wypłacała. Podstaw takich nie daje też stwierdzenie, że należy „w szczególności przeprowadzić dowód ze szczegółowego przesłuchania stron”. Sąd Rejonowy przeprowadził wyczerpujące i drobiazgowo postępowanie dowodowe, przesłuchał zarówno świadków, jak i strony, także co do kwestii, które stały się aktualne po wyroku Trybunału Konstytucyjnego. W toku całego postępowania pozwana wprost przyznawała, że nie wypłacała ryczałtu za noclegi, ale nie dlatego, że - czego badania domaga się Sąd Okręgowy w ponownym postępowaniu - ryczałt zawierał się w jakimkolwiek innym świadczeniu, ale dlatego, iż wedle zdezwuowanego regulaminu zapewniła powodowi bezpłatny nocleg w kabinie. Zatem nie istnieje potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego

w całości i w ogóle nie istnieje potrzeba prowadzenia dalszego postępowania dowodowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Rozważając charakter tego zażalenia, Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że kontrola dokonywana w ramach tego środka powinna mieć charakter formalny, skupiający się na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Ponieważ zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, przeto ocenie w tym postępowaniu zażaleniowym może być poddana jedynie prawidłowość zakwalifikowania przez sąd odwoławczy określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego.

Ocena ta nie obejmuje natomiast merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji ani prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji powstałej sytuacji procesowej w kontekście przesłanek z art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, bądź czy w rachubę wchodziła podstawa nieważności postępowania. Tylko spełnienie lub niespełnienie tych przesłanek ma znaczenie w postępowaniu wywołanym wniesionym zażaleniem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., III PZ 6/14, LEX nr 1486981; z dnia 30 września 2014 r., III UZ 9/14, LEX nr 1515151; z dnia 21 października 2014 r., III PZ 9/14, LEX nr 1532750; z dnia 20 lutego 2015 r., V CZ 112/14, LEX nr 1677146; z dnia 22 lipca 2015 r., I UZ 6/15, LEX nr 1767098; z dnia 14 lipca 2016 r., II UZ 22/16, LEX nr 2080525). Sąd drugiej instancji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. może zatem uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji

istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Ponadto w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że przepis ten nie statuuje obowiązku, a jedynie możliwość rozstrzygnięcia kasatoryjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2009 r., II PK 311/08, LEX nr 533041; z dnia 13 listopada 2002 r., I CKN 1149/00, LEX nr 75293; z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 845/00, OSNP 2004 nr 3, poz. 46).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy jako podstawę wyroku kasatoryjnego powołał tę drugą przesłankę, wskazując na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości co do istoty sprawy bowiem po wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 „zachodzi potrzeba udzielenia jednoznacznej odpowiedzi na pytanie na jakiej podstawie prawnej powód jako kierowca w transporcie międzynarodowym powinien otrzymać należności z tytułu podróży służbowych i w jakiej wysokości”. W tym celu, zdaniem Sądu Okręgowego, należy ustalić treść norm prawnych zawartych w regulaminie wynagradzania i regulaminie premiowania obowiązujących w pozwanej Spółce oraz wezwać pełnomocników stron do zgłoszenia ewentualnych wniosków dowodowych i rozważyć dopuszczenie dowodów z urzędu, w tym z dokładnego przesłuchania stron. Poza ponownym przeprowadzeniem dowodu z przesłuchania stron Sąd Okręgowy nie wskazał innych dowodów, które powinien przeprowadzić Sąd Rejonowy z urzędu, co uzasadniałoby konieczność przeprowadzenia w całości postępowania dowodowego w sprawie w związku z uwzględnieniem skargi o wznowienie postępowania i uzasadniało wydanie wyroku kasatoryjnego w sprawie.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że przesłanki uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania nie powinny być interpretowane rozszerzająco. Nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie może stanowić podstawy do wydania przez sąd drugiej instancji wyroku kasatoryjnego. Kierując się wykładnią językową jest pewne, że sąd drugiej instancji nabywa uprawnienia kasatoryjne wyłącznie wówczas, gdy w sprawie nie przeprowadzono postępowania dowodowego albo przeprowadzono dowody na okoliczności nieistotne w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2017 r., III UZ 2/17, LEX nr 2254783; z dnia 3 marca 2016 r., II CZ 110/15, LEX nr 2009506; z dnia 20 lutego

2015 r., V CZ 112/14, LEX nr 1677146; z dnia 21 października 2014 r., III PZ 9/14, LEX nr 1532750; z dnia 5 listopada 2013 r., II PZ 28/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 146 i powołane tam orzecznictwo). Dodatkowo podkreślenia wymaga, że w obecnym stanie prawnym ze względu na przyjęty model apelacji pełnej, postępowanie przed sądem drugiej instancji stanowi kontynuację postępowania pierwszoinstancyjnego. A zatem usunięcie wadliwości lub uzupełnienie postępowania dowodowego, nawet w znacznym zakresie, bez względu na ich znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia, powinno nastąpić w drugoinstancyjnym - a nie ponowionym pierwszoinstancyjnym postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, LEX nr 1422036 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55 z glosą G. Rząsy i A. Urbańskiego, Palestra 2009 nr 1-2, s. 270-277). Stąd nie uzasadnia uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji konieczność wzięcia przez ten sąd pod rozwagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpatrzenia sprawy bowiem wszystkie tego rodzaju braki powinny być w systemie apelacji pełnej usuwane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2016 r., III UZ 7/16, LEX nr 2096153).

W tym kontekście nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że zachodziła w rozpoznawanej sprawie potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, skoro decydującym dowodem, który Sąd Rejonowy zobowiązany był przeprowadzić z urzędu, miało być przeprowadzenie subsydiarnego dowodu z przesłuchania stron. Zasadne jest więc uznanie, że nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, co na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uzasadniałoby wydanie przez Sąd Okręgowy wyroku kasatoryjnego. Godzi się także zauważyć, że Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności zobowiązał Sąd Rejonowy do rozważenia podstawy prawnej roszczenia powoda, a konieczność prowadzenia postępowania dowodowego uzależniona byłaby dopiero od wyniku tej oceny.

W świetle powyższej argumentacji, uznając za zasadny zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z

art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

kc